

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Євген ПАВЛЮК

29 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кризова психологія

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С4 Психологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Психологія

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОФП.22

Мова навчання – українська

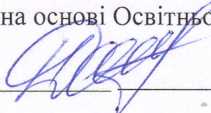
Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

Факультет – здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

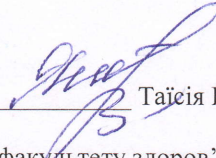
Кафедра – психології та педагогіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт*	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	4	8	5	150	62	20		42		88			+	
З	4	8	5	150	14	6		8		136			+	

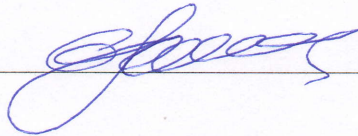
Робоча програма складена на основі Освітньо-професійної програми за спеціальністю С4 Психологія

Робочу програму склала канд. психол. наук, доцент НАТАЛІЯ БЕРЕГОВА

Схвалена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол від 28 серпня 2025 р. № 1 Зав. кафедри ТАЄІЯ КОМАР

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Голова вченої ради ФЗПФКС ЄВГЕН ПАВЛЮК

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Кризова психологія» є складовою обов'язкової частини дисциплін фахової підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю С4 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Пререквізити – ОФП.10 Робота психолога з дітьми різного віку, ОФП. 14 Основи клінічної психології, ОФП.16 Основи психотерапії, ОФП.17 Робота психолога з сім'єю, ОФП.20 Психологічна реабілітаційна робота.

Постреквізити – ОФП.27 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ФК03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання); ФК08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни); ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики; УК01. Здатність до збереження та самозбереження здоров'я, здійснення аналізу та самоаналізу психофізичного стану індивіда; УК03. Здатність ідентифікувати себе як громадянина України, здійснювати психологічну саморегуляцію та заходи щодо забезпечення безпеки й надання домедичної допомоги.

програмних результатів навчання: ПРН01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПРН05. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. ПРН09. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання). ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т. ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни). ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. ПРН21. Уміти характеризувати українську національну ідентичність та її ознаки; використовувати способи та методи психологічної саморегуляції й допомоги, засоби забезпечення безпеки/самобезпеки в умовах надзвичайних ситуацій, надавати домедичну допомогу.

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів з предметом, актуальними теоретичними проблемами, практичними завданнями та методами кризової психології та віктимології.

Предмет дисципліни – обсяг теоретичних та практично-орієнтованих знань, умінь та навичок здобувачів про закономірності та особливості функціонування психіки людей в кризових та віктимологічних ситуаціях та надання їм психологічної допомоги.

Завдання дисципліни – надати здобувачам знання щодо теорії та методології кризової психології та віктимології; надати здобувачам знання щодо психологічних закономірностей і особливостей функціонування психіки людини при різних кризових ситуаціях; ознайомити з основними методами психологічної діагностики та допомоги при кризових та віктимологічних ситуаціях.

Результати навчання. Після завершення навчання здобувач повинен уміти аналізувати та пояснювати психічні явища, що виникають у кризових життєвих ситуаціях, визначати психологічні проблеми людини в умовах стресу, травми чи втрати та пропонувати ефективні

шляхи їх подолання; володіти навичками добору й застосування надійного психодіагностичного інструментарію, придатного для оцінки емоційного стану, рівня адаптації та ресурсів особистості в кризових обставинах, а також використовувати технології психологічної допомоги, спрямовані на стабілізацію, підтримку й відновлення клієнта; розробляти індивідуальні стратегії втручання у кризових ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення щодо форм і методів психологічної підтримки, зокрема в межах системи раннього втручання та кризового консультування; уміти складати й реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням особливостей запиту, травматичного досвіду й потреб клієнта, забезпечуючи ефективність і безпечність власних дій у роботі з постраждалими, зокрема тими, хто пережив наслідки війни; володіти техніками психологічної саморегуляції, підтримання професійної рівноваги, знати способи забезпечення власної безпеки в екстремальних умовах і здатен надавати базову домедичну допомогу постраждалим у кризових ситуаціях.

3. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції ї	практ	СР С	лекції її	практ	СРС
Тема 1. Кризова психологія як наука, предмет, завдання і методи дослідження	2	2	8	2	2	14
Тема 2. Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС, УБД в умовах війни.	2	6	10			14
Тема 3. Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, УБД в умовах війни, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах	2	8	10	2	2	16
Тема 4. Вікові кризи та їх роль в житті людини	2	2	10			14
Тема 5. Кризові ситуації, що призводять до втрати	2	6	10			16
Тема 6. Кризи, викликані зовнішніми чинниками (війна, тероризм, катастрофи)	2	6	10	2	2	14
Тема 7. Сімейне насильство як психотравмуючий чинник. Віктимологія. Віктимна поведінка жінок.	2	4	10			16
Тема 8. Насилля над дітьми як психотравмуючий чинник. Віктимна поведінка дітей.	2	4	10		2	16
Тема 9. Стратегії поведінки людини в кризових ситуаціях	4	4	10			16
Разом:	20	42	88	6	8	136

4. Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст лекційного курсу

4.1.1. Перелік лекцій для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
<i>Восьмий семестр</i>		
1	Кризова психологія як наука, предмет, завдання і методи дослідження. Становлення кризової психології, предмет, завдання і методи. Історичний аналіз понять «кризова подія», «кризова ситуація», «криза». Типи криз та їх характеристика. Література: [1] с. 4-15; [2] с. 5-28; [4] с. 3-18; [6] с. 14-15	2
2	Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС. Психотравмуючі ситуації та їх психологічні наслідки. Посттравматичний стресовий розлад як наслідок хронічної психічної травми. Література: [1] с. 16-31; [3] с. 7-20; [4] с. 19-29; [5] с. 19-30	2
3	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Діагностика кризових станів. Психологічна допомога дітям, що пережили психотравму. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів дорослих. Прийоми надання екстреної психологічної допомоги потерпілому безпосередньо після трагічної події, викликаній екстремальною ситуацією Література: [1] с. 35-80; [4] с. 21-60; [5] с. 33-53; [6] с. 18-62	2
4	Вікові кризи та їх роль в житті людини Вікові кризи та їх роль у житті особистості. Характеристика основних криз дитинства і їх специфіка. Кризи дорослого віку, їх особливості. Література: [1] с. 82-94; [2] с. 57-63; [3] с. 22-32; [5] с. 31-43	2
5	Кризові ситуації, що призводять до втрати Поняття «втрата», «горе». Сімейні кризи. Криза здоров'я. Криза перебування людини в секті. Тюремна криза. Професійна криза. Література: [1] с. 96-118; [3] с. 34-61; [5] с. 45-72; [6] с. 63-92	2
6	Кризи, викликані зовнішніми чинниками (війна, тероризм, катастрофи) Катастрофи як надзвичайні ситуації в житті людини. Війна як джерело травми. Психологічні наслідки тероризму. Література: [2] с. 64-89; [3] с. 115-122; [5] с. 131-146	2
7	Сімейне насильство як психотравмуючий чинник. Віктимна поведінка жертв насилля. Сімейне насильство. Віктимна поведінка жертв насилля. Література: [1] с. 129-142; [3] с. 134-150; [4] с. 62-81	2
8	Насилля над дітьми як психотравмуючий чинник. Віктимна поведінка дітей. Психологічні особливості та поведінка дітей, постраждалих від насильства. Сексуальне насилля щодо дитини. Шкільне насильство. Віктимність, віктимна поведінка дітей. Література: [1] с. 146-262; [2] с. 124-237; [4] с. 148-214; [5] с. 172-265; [6] с. 158-247	2

9	Стратегії поведінки людини в кризових ситуаціях Психологічні захисні механізми як реакція людини на кризову ситуацію. Копінг стратегії виходу з життєвої кризи. Копінг-поведінка дітей та дорослих у стресових ситуаціях. Література: [1] с. 82-94; [2] с. 57-63; [3] с. 22-32; [5] с. 31-43	2
10	Стратегії поведінки людини в кризових ситуаціях Конструктивні способи виходу з кризової ситуації. Деструктивні способи вирішення психологічної кризи. Література: [1] с. 89-94; [3] с. 27-32; [5] с. 39-43	2
Разом:		20

Перелік оглядових лекцій для здобувачів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
<i>Восьмий семестр</i>		
1	Кризова психологія як наука, предмет, завдання і методи дослідження Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС. Становлення кризової психології, предмет, завдання і методи. Історичний аналіз понять «кризова подія», «кризова ситуація», «криза». Типи криз та їх характеристика. Психотравмуючі ситуації та їх психологічні наслідки. Посттравматичний стресовий розлад як наслідок хронічної психічної травми. Ознаки ПТСР у жертв насилля та учасників АТО. Література: [1] с. 4-15; [3] с. 34-61; [2] с. 5-28; [4] с. 3-18; [6] с. 14-15	2
2	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Вікові кризи та їх роль в житті людини. Кризові ситуації, що призводять до втрати Діагностика кризових станів. Психологічна допомога дітям, що пережили психотравму. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів дорослих. Прийоми надання екстреної психологічної допомоги потерпілому безпосередньо після трагічної події, викликаній екстремальною ситуацією. Вікові кризи та їх роль у житті особистості. Характеристика основних криз дитинства і їх специфіка. Кризи дорослого віку, їх особливості. Поняття «втрата», «горе». Сімейні кризи. Криза здоров'я. Криза перебування людини в секті. Тюремна криза. Професійна криза. Література: [1] с. 82-118; [2] с. 57-63; [3] с. 22-61; [5] с. 33-72	2
3	Кризи, викликані зовнішніми чинниками (війна, тероризм, катастрофи). Сімейне насильство як психотравмуючий чинник. Віктимологія. Віктимна поведінка жертв насилля. Насилля над дітьми як психотравмуючий чинник. Віктимна поведінка дітей. Стратегії поведінки людини в кризових ситуаціях Катастрофи як надзвичайні ситуації в житті людини. Війна як джерело травми. Психологічні наслідки тероризму. Сімейне насильство. Загальні поняття віктимології. Віктимна поведінка жертв насилля. Література: [2] с. 64-89; [3] с. 115-122; [5] с. 131-146	2
Разом:		6

4.2 Зміст лабораторних/практичних/семінарських занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми здобуття освіти

Номер заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Кризова психологія як наука, предмет, завдання і методи дослідження Література: [1] с. 4-15; [2] с. 5-28; [4] с. 3-18; [6] с. 14-15	2
2	Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС. Література: [1] с. 16-31; [3] с. 7-20; [4] с. 19-29; [5] с. 19-30	2
3	Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС. Література: [1] с. 16-31; [3] с. 7-20; [4] с. 19-29; [5] с. 19-30	2
4	Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС. Література: [1] с. 16-31; [3] с. 7-20; [4] с. 19-29; [5] с. 19-30	2
5	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Література: [1] с. 35-80; [4] с. 21-60; [5] с. 33-53; [6] с. 18-62	2
6	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Література: [1] с. 35-80; [4] с. 21-60; [5] с. 33-53; [6] с. 18-62	2
7	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Література: [1] с. 35-80; [4] с. 21-60; [5] с. 33-53; [6] с. 18-62	2
8	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Література: [1] с. 35-80; [4] с. 21-60; [5] с. 33-53; [6] с. 18-62	2
9	Вікові кризи та їх роль в житті людини. Література: [1] с. 82-94; [2] с. 57-63; [3] с. 22-32; [5] с. 31-43	2
10	Кризові ситуації, що призводять до втрати Література: [1] с. 96-118; [3] с. 34-61; [5] с. 45-72; [6] с. 63-92	2
11	Сімейні кризи. Криза здоров'я. Криза перебування людини в секті. Література: [1] с. 96-118; [3] с. 34-61; [5] с. 45-72; [6] с. 63-92	2
12	Тюремна криза. Професійна криза. Література: [1] с. 96-118; [3] с. 34-61; [5] с. 45-72; [6] с. 63-92	2
13	Кризи, викликані зовнішніми чинниками (війна, тероризм, катастрофи) Література: [2] с. 64-89; [3] с. 115-122; [5] с. 131-146	2
14	Війна як джерело травми. Психологічні наслідки тероризму. Література: [2] с. 64-89; [3] с. 115-122; [5] с. 131-146	2
15	Катастрофи як надзвичайні ситуації в житті людини. Література: [2] с. 64-89; [3] с. 115-122; [5] с. 131-146	2
16	Сімейне насильство як психотравмуючий чинник. Література: [1] с. 129-142; [3] с. 134-150; [4] с. 62-81.	2
17	Віктимологія. Віктимна поведінка жертв насилля. Література: [1] с. 129-142; [3] с. 134-150; [4] с. 62-81.	2
18	Насилля над дітьми як психотравмуючий чинник. Література: [1] с. 146-262; [2] с. 124-237; [4] с. 148-214; [5] с. 172-265; [6] с. 158-247	2

19	Віктимна поведінка дітей. Література: [1] с. 146-262; [2] с. 124-237; [4] с. 148-214; [5] с. 172-265; [6] с. 158-247	2
20	Стратегії поведінки людини в кризових ситуаціях Література: [1] с. 35-80; [4] с. 21-60; [5] с. 33-53; [6] с. 18-62	2
21	Презентація ІДЗ (тренінгового заняття)	2
Разом:		42

Перелік практичних занять для здобувачів заочної форми навчання

Номер заняття	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Кризова психологія як наука, предмет, завдання і методи дослідження Посттравматичний стресовий розлад як наслідок психічної травми. ПТСР у жертв насилля та учасників АТО та ООС. Становлення кризової психології, предмет, завдання і методи. Історичний аналіз понять «кризова подія», «кризова ситуація», «криза». Типи криз та їх характеристика. Психотравмуючі ситуації та їх психологічні наслідки. Посттравматичний стресовий розлад як наслідок хронічної психічної травми. Ознаки ПТСР у жертв насилля та учасників АТО. Література: [1] с. 4-15; [2] с. 5-28; [4] с. 3-18; [6] с. 14-15.	2
2	Психологічна допомога учасникам АТО та ООС, жертвам насилля, надзвичайних ситуацій при кризових станах Вікові кризи та їх роль в житті людини. Кризові ситуації, що призводять до втрати Діагностика кризових станів. Психологічна допомога дітям, що пережили психотравму. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів дорослих. Прийоми надання екстреної психологічної допомоги потерпілому безпосередньо після трагічної події, викликаній екстремальною ситуацією. Вікові кризи та їх роль у житті особистості. Характеристика основних криз дитинства і їх специфіка. Кризи дорослого віку, їх особливості. Поняття «втрата», «горе». Сімейні кризи. Криза здоров'я. Криза перебування людини в секті. Тюремна криза. Професійна криза. Література: [1] с. 82-118; [2] с. 57-63; [3] с. 22-61; [5] с. 33-72.	2
3	Кризи, викликані зовнішніми чинниками (війна, тероризм, катастрофи). Сімейне насильство як психотравмуючий чинник. Віктимологія. Віктимна поведінка жертв насилля. Катастрофи як надзвичайні ситуації в житті людини. Війна як джерело травми. Психологічні наслідки тероризму. Сімейне насильство. Загальні поняття віктимології. Віктимна поведінка жертв насилля. Література: [2] с. 64-89; [3] с. 115-122; [5] с. 131-146.	2
4	Насилля над дітьми як психотравмуючий чинник. Віктимна поведінка дітей. Стратегії поведінки людини в кризових ситуаціях Психологічні особливості та поведінка дітей, постраждалих від насильства. Сексуальне насилля щодо дитини. Шкільне насильство. Віктимність, віктимна поведінка дітей. Психологічні захисні механізми як реакція людини на кризову ситуацію. Копінг стратегії виходу з життєвої кризи. Конструктивні способи виходу з кризової ситуації. Деструктивні способи вирішення психологічної кризи. Література: [1] с. 146-262; [2] с. 124-237; [4] с. 148-214; [5] с. 172-265; [6] с. 158-247.	2
Разом:		8

4.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять. Студенти *денної* форми здійснюють і оформлюють тренінгового заняття з проблемної теми кризової психології. Студенти *заочної* форми здобуття освіти виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії. Крім цього до послуг студентів сторінка кафедри у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни, варіанти контрольних робіт та необхідні матеріали з її навчально-методичного забезпечення та контролю результатів навчання.

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, (завдання для самопідготовки). Проведення самодіагностики оволодіння ключовими поняттями по темі.	8
2	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, (завдання для самопідготовки).	5
3	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, (завдання для самопідготовки). Вибір теми ІДЗ (тренінгового заняття)	5
4	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, (завдання для самопідготовки). Виконання ІДЗ (тренінгове заняття). Підготовка до письмового контролю матеріалу за темами 1-4	5
5	Опрацювання лекційного матеріалу та літератури, (завдання для самопідготовки). Виконання ІДЗ (тренінгове заняття).	10
6	Опрацювання літератури, конспекту лекцій, (завдання для самопідготовки). Виконання ІДЗ (тренінгове заняття).	10
7	Опрацювання літератури, конспекту лекцій, (завдання для самопідготовки). Виконання ІДЗ (тренінгове заняття).	10
8	Опрацювання літератури, конспекту лекцій, (завдання для самопідготовки). Робота з понятійним апаратом. Повторення основних понять курсу. Виконання ІДЗ (тренінгове заняття).	10
9	Опрацювання літератури, конспекту лекцій, (завдання для самопідготовки). Виконання ІДЗ (тренінгове заняття). Підготовка до письмового контролю матеріалу за темами 5-9	10
10	Опрацювання літератури, конспекту лекцій, (завдання для самопідготовки). Виконання ІДЗ (тренінгове заняття).	10
11	Підготовка до презентації ІДЗ (тренінгове заняття)	5
	Разом:	88

4.3.1 Орієнтовна тематика індивідуального домашнього завдання (тренінгове заняття) для самостійної роботи студентів

1. Тренінг «Що таке криза: розпізнаємо та розуміємо психологічні механізми».
2. Тренінг «Інструменти кризового психолога: методи допомоги та стабілізації».
3. Тренінг «Розпізнавання ПТСР: сигнали, симптоми та приховані прояви».
4. Тренінг «Техніки саморегуляції та подолання травматичних спогадів».
5. Тренінг «Екстрена психологічна підтримка: алгоритм дій кризового фахівця».
6. Тренінг «Перша психологічна допомога в умовах війни».
7. Тренінг «Кожен вік – новий виклик: проживання вікових криз».
8. Тренінг «Ресурси подолання вікових криз: як не втратити себе».
9. Тренінг «Психологія горя: робота з втратою та проживанням болю».
10. Тренінг «Шлях до прийняття: техніки допомоги людині в стані утрати».
11. Тренінг «Поведінка людини під час війни, терору, катастроф».
12. Тренінг «Стабілізація емоцій у надзвичайних ситуаціях».
13. Тренінг «Як розпізнати домашнє насильство та допомогти постраждалим».
14. Тренінг «Психологія жертви: чому мовчать і не йдуть?».
15. Тренінг «Дитина жертва: психологічні ознаки, сигнали та реакції».
16. Тренінг «Як захистити дитину: алгоритм дій фахівця та дорослих».
17. Тренінг «Стратегія виживання: як люди реагують на кризу».
18. Тренінг «Ресурсні стратегії: як допомогти собі та іншим».

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні інтерактивних, ігрових та мультимедійних технологій навчання у традиційних та інноваційних формах*, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням семінарів; психологічних ситуацій; ділових (рольових) ігор, бесід, дискусій, творчих завдань, обговорення у міні-групах), самостійна робота ІДЗ (тренінгове заняття) Використання інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

Примітка: *у процесі вивчення освітнього компонента передбачається можливість проведення гостьових і/або виїзних занять, спрямованих на розширення теоретичних знань і формування практичних навичок у реальних умовах професійної діяльності.

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою та графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування кожного студента для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу тем;
- тестовий контроль для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу тем;
- перевірка виконаного індивідуального домашнього завдання (тренінгове заняття) для самостійної роботи, що сприяє набуттю теоретичних знань і практичних навичок.

Семестровий залік виставляється на останньому занятті за умови якщо загальна сума

балів, яку накопичив здобувач з дисципліни за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення. Присутність здобувача у цьому випадку не є обов'язковою. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені Робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи та захистом на останньому занятті.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені Робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://courses.prometheus.org.ua>, <https://www.coursera.org>), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених Робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного контролю набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти:

<i>Восьмий семестр</i>											
Аудиторна робота								Контрольні заходи		Самостійна робота	Разом
Практичне заняття (мінімум – 8 контрольних точок)								Тестовий контроль		Тренінгове заняття ІДЗ**	Залік
T*1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8-9	T 1-4	T5-9		За рейтингом
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	12-20	12-20	12-20	60- 100***
24-40								24-40		12-20	

Примітка: * *T* – тема навчальної дисципліни; ** *ІДЗ* – індивідуальне домашнє завдання;

*** За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота				Семестровий контроль						Разом	
Восьмий семестр											
Практичне заняття (УО) (1-4)				Контрольна робота				Тестовий контроль (ТК)		Залік	
				1	2	3	4				
T*1-2	T3-	T6-7	T8-9					T1-4	T5-9	За рейтингом	
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
6-10	6-10	6-10	6-10	3-5	3-5	3-5	3-5	12-20	12-20		
24-40				12-20				24-40		60-100***	

Примітка: * T – тема навчальної дисципліни;

*** За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її передати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Критерії оцінювання за видами робіт

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією й уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений критерій
Відмінно (високий) 5	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре (середній) 4	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце

	окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній) 3	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній) 2	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 20 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами двох тестів, складає 40.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів.

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	0-11	12-13	14	15-16	17	18-20
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-65	66-72	73-82	83-89	90-100
Кількість отриманих балів	0	12	14	16	18	20

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Критерії оцінювання самостійної роботи (тренінгового заняття)

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Максимальний (високий) бал (відмінно) 19-20	виконані повністю всі вимоги і завдання тренінгу; продемонстровано високу активність, ініціативність та зацікавленість у роботі; показано глибоке розуміння теми, уміння застосовувати знання на практиці; дотримано принципів толерантності, поваги й конструктивної взаємодії з іншими учасниками; рефлексія проведена в повному обсязі, із чіткими особистими висновками та прикладами.
Потенційні позитивні бали*	виконані основні вимоги і завдання тренінгу, проте окремі завдання залишилися частково незавершеними; проявлена зацікавленість у роботі, але

(середній бал) (добре) 14-18	активність була середньою чи нестабільною; продемонстровано достатнє розуміння теми, уміння застосовувати знання на практиці з певними труднощами; загалом дотримано правил співпраці та поваги до інших, але іноді спостерігалася пасивність у взаємодії; рефлексія проведена, однак має поверховий характер і обмежується загальними спостереженнями.
Мінімальний (достатній) бал (задовільно) 12-13	виконані лише частина вимог і завдань тренінгу, робота потребує доопрацювання; активність і зацікавленість у роботі низькі, участь здебільшого формальна; продемонстровано поверхове розуміння теми, практичне застосування знань майже не відображене; у взаємодії з іншими учасниками відсутня достатня увага й толерантність, можлива байдужість; рефлексія виконана частково, обмежена загальними фразами без особистих висновків.

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання чотирьох завдань – два теоретичних питання і два практичних завдань. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якості її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально 5 балів, загальна максимальна сума балів становить 20.

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне завдання 1	3	4	5
Теоретичне завдання 2	3	4	5
Практичне завдання 3	3	4	5
Практичне завдання 4	3	4	5
Всього балів	12	-	20

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Таблиця - Критерії оцінювання контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений критерій оцінювання контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання
Відмінно (високий) 5	Зміст питань розкрито повно і грамотно, правильно використано понятійний апарат; логічний виклад відповіді державною мовою; проявлено творчий підхід та самостійне мислення. Дотримані всі вимоги оформлення контрольної роботи. При написанні допущено дві-три несуттєві похибки.

Добре (середній) 4	Зміст питань розкрито повно. Показано володіння понятійним апаратом і фаховою термінологією; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі питань можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання тощо. Відповідь будується на основі самостійного мислення. Дотримані не всі вимоги оформлення контрольної роботи. Допущено дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній) 3	Зміст питань розкрито неповно. Виявлено знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією. Відповідь будується на рівні репродуктивного мислення, слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.
Незадовільно (недостатній) 2	Зміст питань не розкрито. Виявлено розрізнені, безсистемні знання, допущені суттєві помилки у визначенні понять, перекручено їх зміст, виклад матеріалу хаотичний. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

9. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Що є предметом вивчення кризової психології.
2. Перерахуйте сфери діяльності кризового психолога.
3. Розкрийте сутність поняття «криза» та її різновиди.
4. Перерахуйте причини кризи.
5. Які психологічні стани переживає особистість в кризовій ситуації.
6. Чим відрізняється поняття «горе» від «переживання»?
7. Які наслідки кризових подій в житті людини?
8. Охарактеризуйте прояви та механізми психічної травми особистості.
9. Чи може криза мати як позитивні так і негативні наслідки.
10. Розкрийте сутність поняття «вікова криза».
11. Перерахуйте вікові кризи особистості.
12. Які негативні трансформації відбуваються в кожному віковому періоді і які наслідки вони можуть породжувати?
13. Розкрийте сутність поняття «втрата».
14. Перерахуйте життєві кризи, які зумовлюють переживання втрати.
15. Охарактеризуйте особливості переживання сімейної кризи та втрати здоров'я.
16. Охарактеризуйте особливості переживання тюремної та професійної криз.
17. Які психологічні наслідки тероризму. ПТСР.
18. В чому різниця між поняттям «втрата» і «травма». Чи є між ними зв'язок?
19. Перерахуйте джерела психічної травматизації особистості.
20. Які психічні стани переживає потерпілий в умовах надзвичайних ситуацій?
21. Які особливості переживання кризи після різних видів насилля?
22. Перерахуйте стратегії вирішення кризових ситуацій.
23. Розкрийте особливості конструктивного способу виходу з кризи.
24. Що є передумовами для суїцидальної поведінки?
25. Дайте психологічну характеристику потенційного суїцидента.
26. Розкрийте особливості проведення бесіди з людиною, яка знаходиться в передсуїцидальному стані.
27. Позиція людини, у структурі якої переважає алкогольна залежність, її особистісні зміни.
28. Перерахуйте методи діагностики особистості, яка знаходиться у кризовому стані.
29. Особливості надання психологічної допомоги особам, що переживають психологічну кризу.
30. Розкрийте специфіку надання психологічної допомоги в екстрених кризових станах.
31. Віктимологія, віктимізація, віктимна поведінка, комплекс «жертв».
32. Психологічна допомога особам з ПТСР.

10. Навчально-методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Кризова психологія» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Кризова психологія». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=3100>
2. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти з дисципліни «Кризова психологія». URL: <https://salو.li/222F808>
3. Методичні вказівки до контрольної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання з дисципліни «Кризова психологія». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/mod/page/view.php?id=317320>

11.Рекомендована література

Основна:

1. Коваленко О. В. Кризова психологія: навч. посіб. Київ, 2019. 320 с.
2. Петрова Н. М. Основи кризової психології: теорія та практика. Львів, 2020. 280 с.
3. Шевченко Т. О. Психологічні аспекти кризових ситуацій: навч. посіб. Харків, 2021. 300 с.
4. Смирнова І. Ю. Кризова психологія: підходи та методи. Одеса, 2022. 275 с.
5. Іванов О. С. Психологічна допомога в кризових ситуаціях: навч. посіб. Київ, 2021. 330 с.
6. Сидоренко А. А. Кризова психологія: практичний аспект. Дніпро, 2023. 290 с.

Додаткова:

7. Берегова Н. П. Вплив психологічного благополуччя психолога на професійну діяльність / Н. Берегова. – Київ, 2023. – С. 54-59.
8. 2.Берегова Н. Теоретичний аналіз впливу тривожності на самооцінку в студентської молоді / Н.П. Берегова. – Хмельницький, 2024. – С. 230-238.
9. Берегова Н. П. Психологічні особливості формування адиктивної поведінки у сучасної молоді / Н.П. Берегова. – Хмельницький, 2023. – С. 117-134.
10. Варгата О. Берегова Н. Психологічні особливості розвитку стресостійкості фахівців соціономічного профілю / Варгата О. Берегова Н. – Хмельницький, 2024. – С. 207-216.
11. Ihor Popovych, Oksana Prytuliak, Alla Dushka, Natalia Bereгова, Olha Ihumnova, Liudmyla Dzhyhun. Резильєнтність : порівняльний аналіз. Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), Vol. 22 (issue 7), Art 199, pp. 1581-1589, July 2022 DOI:10.7752/jpes.2022.07199–<https://efsupit.ro/images/stories/iulie2022/Art%20199.pdf>
12. Olena Vasylenko, Taisiia Komar, Yevgen Pavlyuk, Natalia Bereгова, Liudmyla Dzhyhun, Olha Ihumnova, Viacheslav Havrylkevych (2024). Training of Future Psychologists: Providing Sustainable Rehabilitation Services to War Victims. European Journal of Sustainable Development, 13 (1), P. 249-262. Doi: 10.14207/ejsd.2024.v13n1p249
13. Берегова Н., Шеремет А. Девіантна поведінка у підлітків: причини, прояви, шляхи профілактики та корекції / Берегова Н., Шеремет А. – Хмельницький, 2025. – С. 127-136.
14. Берегова Н. Подлюк Я., Прояви негативних психічних станів у юнацькому віці: причини, особливості та шляхи подолання / Берегова Н., Подлюк Я. – Хмельницький, 2025. – С. 115-122.
15. 9. Берегова Н. Шеїн О., Групова згуртованість як чинник підтримки студентів у кризовий період переходу від підліткового до юнацького віку / Берегова Н., Шеїн О. – Київ, 2025. – С. 1098 – 1110.
16. Левченко В. Г. Кризові стани: психологічний аналіз / В. Г. Левченко. – Харків, 2020. – 310 с.
17. Ковальчук Н. І. Психологічна підтримка в умовах криз: навч. посіб. / Н. І. Ковальчук. – Київ, 2022. – 350 с.
18. Таран Т. В. Кризова психологія: теоретичні та практичні аспекти / Т. В. Таран. – Львів, 2023. – 300 с.
19. Бондаренко Ю. В. Психологічні стратегії в кризових ситуаціях: навч. посіб. / Ю. В. Бондаренко. – Одеса, 2024. – 310 с.
20. Мельникова О. А. Кризова психологія в сучасному суспільстві / О. А. Мельникова. – Чернігів, 2022. – 295 с.
21. Романенко С. П. Психологічні методи роботи в кризових ситуаціях / С. П. Романенко. – Київ, 2021. – 265 с.
22. Крижановська Л. І. Кризова психологія: від теорії до практики / Л. І. Крижановська. – Харків, 2023. – 320 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Модульний курс для навчання Доступ до ресурсу:
<https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=3100>
2. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни
https://msn.khmnu.edu.ua/pluginfile.php/783866/mod_resource/content/1

13. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальновживаних програм і операційних систем.